

चील संरक्षणका लागि जैविक कृषि प्रोत्साहन कार्यक्रम

चीलको संख्या घटनुको कारण र यसको संरक्षणका चुनौतीहरू

१) ग्रासस्थानको विनाश

- अग्नियजित वन फडानी, गृष्ठ लगाउने रूसको कटावी

२) विषादीयुक्त आहाराको सेवन

- सेतबाटीमा अत्याधिक रुपग्राम प्रयोग हुने रसायनिक मल र किटनाशक औषधिले यसको आहारा (ग्रुसा, न्यान्युता, सर्प आदि) विषाक्त हुना चीलको स्वास्थ्यमा प्रतिकूल उसर पर्ने र कठिन्या असरसामा गृह्ण्य भए हुन्

३) अवैध गतिविधि

- चीलको गृष्ठ ग्रकाउने, गृष्ठाट बच्चा जिकाउने

४) बदलाको भावना

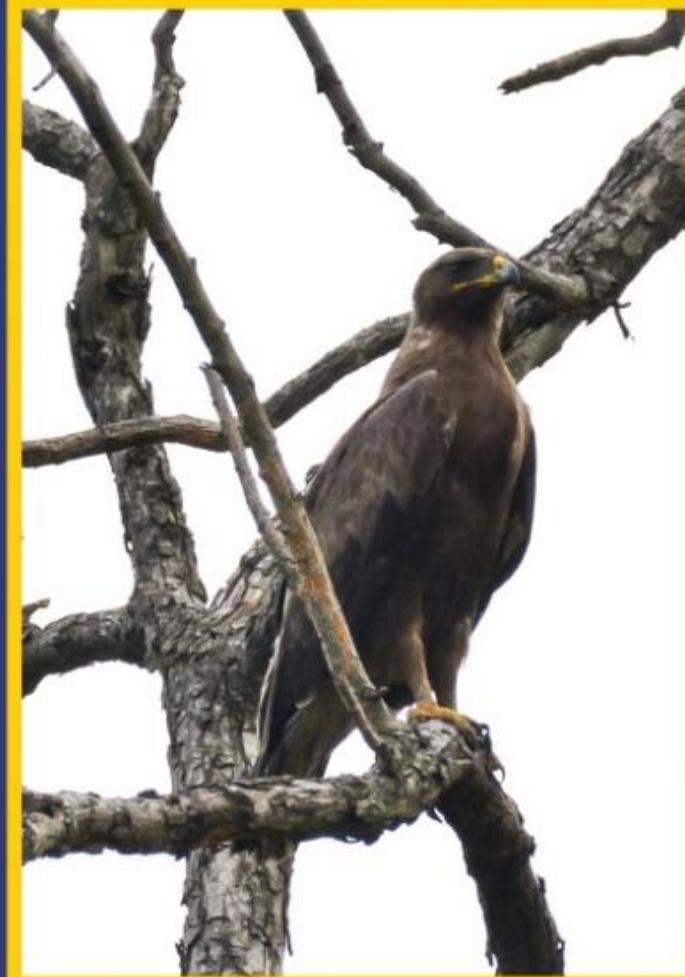
- घरको हाँस-कुखुरा खाइदिने गलत कुकाङ

५) मानव अतिक्रमणले प्रजनन नियाकलापमा आउने रिच बाधाहरू

लघु महाचील संरक्षणमा किसानको भूमिका

- अग्नियन्त्रीत वनजड्गल फडानी रोकी यस महाचीलको ग्रासस्थान जोगाउने
- अत्याधिक रसायनिक मल तथा औषधीको प्रयोग नभरी घरेलु जडीबुटीबाट बनेको औषधी तथा प्राकृतिक मलको प्रयोग गर्ने
- अवैध चोरी शिकारी नियन्त्रण गरी संरक्षणमा सहयोग गर्ने
- चील सम्बन्धी सकारात्मक जनचेतना फैलाउने

छोटो परिचय

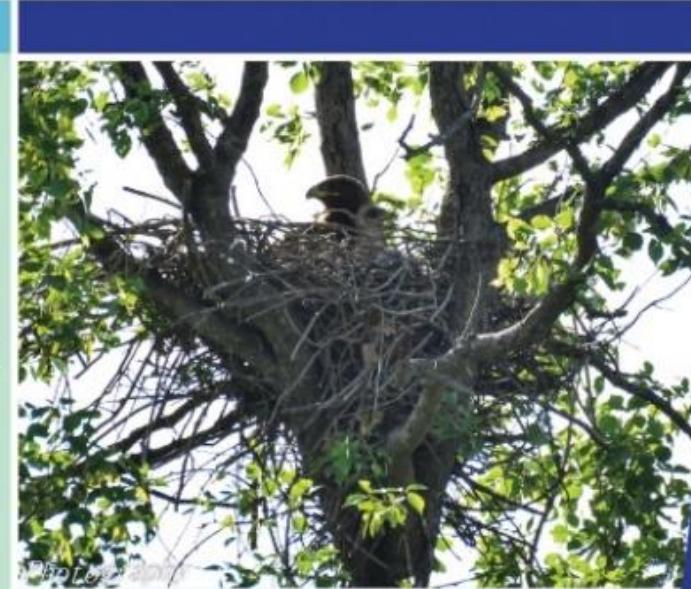
लघु महावील (Indian Spotted Eagle) विश्वमे एक दुर्लभ पंक्षी प्रजाति हो । यसको सड़ख्या घट्टै गइरहेको कारण विश्व प्रकृतिक संरक्षण संघले लोपोन्मुख प्रजातिको सूचीमा अति सर्वेदनशील भनी सूचीकृत गरेको छ । यो महावील दक्षिण एशियामा मात्र पाइने पंक्षी हो । यसको फैलावट बंगलादेश, कम्बोडिया, न्यानमार, भारत, पाकिस्तान र नेपालमा रहेको छ । यसको सड़ख्या न्युनतम् तीस र अधिकतम् सतरी रहेको अनुमान छ ।

लघु महावीलको महत्व > कृषकको साथी

लघु महावील एक शिकारी पंक्षी हो । यसले मुसा, धोपारो, सर्प र अन्य चराहरु खाने गर्दछ । यसरी कृषकको बाली खाइदिने मुसा र अन्य चराहरु खाएर कृषकको अन्नबाली जोगाउन मद्दत गर्दछ ।

साथी. मुसा खाएर यसको संख्या नियन्त्रण गर्ने गएकोले मुसाबाट मानिसमा रोग सर्ने सम्भावना पनि कम हुन्छ । यसै रात्रि, सर्प खाइदिनाले सर्पको संख्या अनियन्त्रित रूपमा बढन पाउँदैन, फल खरूप मानिसलाई सर्पले डर्ने घटनामा पनि कमी ल्याउँदछ । अतः पारिस्थितिकीय प्रणालीमा निकै गहत्पूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने यस महावीलको उपरिथितिलाई खास्थ पर्यावरणको सूचक मानिन्छ ।

प्रजनन अवधि

मानव वस्तीको वरपरका अग्ला रुखहरुमा गुँड बनाउन रुचाउने यस महावीलले दैनिक आहारका लागि खेतबासी तथा सिमसार ढोक वरिपरि विचरण गर्दछ । प्राय मध्य दौत्रमा गुँड बनाउन सुरु गर्ने यस महावीलले भाद्रदेखि असोजसम्ममा बच्चा हुकाइ सक्दछ ।

Background Photo:- Hem Bahadur Katuwal (Farmland)

चील संरक्षणको लागि दिगो कृषि सहकार्य